
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

УДК 338.24:004

С. М. ШКАРЛЕТ,
*професор, доктор економічних наук,
заслужений діяч науки і техніки України,
ректор Чернігівського національного технологічного університету*

ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМО-УНІВЕРСАЛЬНИХ ДЕТЕРМІНАНТ РОЗБУДОВИ ЕКОНОМІКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТИПУ *

Досліджено теоретико-методичні засади створення технології управління процесами формування та впровадження системно-універсальних детермінант розбудови економіки інформаційного типу. Зокрема, ідентифіковано етапи формування інформаційної економіки в Україні на засадах повної раціоналізації використання інформаційного потенціалу держави. У контексті розбудови даного виду економіки визначено комплекс здатностей та цільових функціоналів сучасних інформаційних систем, якими вони мають володіти.

Ключові слова: інформаційна економіка, стратегічний потенціал, когнітивно-інформаційна технологія, інформаційний потенціал національного господарства, інформаційна компонента національної економіки, інформація, цілеорієнтований розвиток.

S. M. SHKARLET,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Honored Worker of Science and Technique of Ukraine, Rector,
Chernihiv National Technological University*

A TECHNOLOGY OF MANAGEMENT OF THE PROCESSES OF FORMATION AND INTRODUCTION OF SYSTEMATIC-UNIVERSAL DETERMINANTS OF THE DEVELOPMENT OF AN INFORMATIONAL-TYPE ECONOMY

The paper studies the theoretic-methodological issues of the creation of a technology of management of the processes of formation and introduction of systematic-universal determinants of the development of an informational-type economy. In particular, the stages of the formation of an information economy in Ukraine on the basis of a complete rationalization of the usage of state's informational potential are identified. In the context of the development of an economy of the given type, the complex of abilities and target functionals, which should be possessed by modern information systems, is defined.

Keywords: information economy, strategic potential, cognitive-informative technology, national economy's information potential, national economy's information component, information, target-oriented development.

Шкарлет Сергій Миколайович (Shkarlet Sergii Mykolaiovych) – e-mail: shkarlet@ukr.net.

* Стаття друкується в авторській редакції.

Ключовим фактором забезпечення сталого розвитку держави на засадах використання та освоєння можливостей різної природи, а також формалізації найважливіших регресорів впливу на генерування в межах національної економічної системи когнітивно-інформаційних ознак у контексті розбудови інформаційної економіки є нагальна потреба у формуванні, нарощуванні та раціоналізації використання стратегічного потенціалу України, у тому числі її інформаційної компоненти. Хоча система управління розвитком стратегічного потенціалу України складається з чотирьох багатокомпонентних елементів, які впливають на її рівень з різною силою, вважаємо за доцільне розглянути цільові функції та технології управління розвитком її інформаційної складової. При цьому крім інформаційної опорними компонентами системи управління розвитком стратегічного потенціалу визнано: природно-ресурсну, промислово, інноваційну, енергоефективну, а також компоненти економічної безпеки і структурних змін.

В умовах ресурсних і часових обмежень для коригування виробничо-господарської діяльності неможливо та недоцільно застосовувати всі регресивні елементи, за якими ймовірнішим є формування організаційно-економічних умов для набуття національною економічною системою когнітивно-інформаційних ознак сталого розвитку держави (та її регіонів) на сучасному етапі функціонування національного господарства.

Слід зазначити, що вирішення поставлених завдань щодо розбудови в Україні інформаційної економіки можливе лише в разі формування адекватних теоретико-методичних засад для розробки методів об'єктивної оцінки масштабів розвитку інформаційного потенціалу держави та практичних рекомендацій щодо використання технологій його коригування, цілеспрямування та уточнення.

Сьогодні багато дослідників приділяють увагу ролі інформації у розвитку економіки та здійснюють дослідження у сфері розробки дійової технології управління процесами формування та впровадження системно-універсальних детермінант розбудови економіки інформаційного типу. Закономірності інформатизації реального сектору економіки як основи діяльності різних сфер розглядаються у працях нобелівських лауреатів Дж. Стігліца, М. Спенса, Дж. Акерлофа, а також М.М. Єрмошенка, Є.І. Марка, О.Б. Чернеги та інших. Значення інформації як товару та засобу промислового виробництва досліджували В.М. Глушков, О.Ю. Чубукова, В.В. Іванова, А.М. Балашова та інші. У рамках їхніх розробок ці значення та імовірнісне використання певного типу технології управління процесами інформатизації не розглядаються окремо, оскільки у цьому і проявляється специфіка даного явища.

Незважаючи на значну кількість наукових праць у сфері дослідження особливостей розвитку економіки інформаційного типу, сьогодні маловивченими залишаються питання ідентифікації її базових системно-універсальних детермінант і розробки теоретичних, методологічних та прикладних аспектів їх впровадження.

Таким чином, **мета статті** – розробити теоретико-методичні засади створення технології управління процесами формування та впровадження системно-універсальних детермінант розбудови економіки інформаційного типу.

В Україні розбудову економіки інформаційного типу можна подати у вигляді реалізації процедур у замкнутому циклі (рис. 1). Відтворення у цій послідовності шести етапів та їх запровадження у практику управління дозволять не тільки застосовувати перевірену досвідом системно-універсальну технологію управління формуванням, нарощенням та раціоналізацією використання інформаційного по-

тенціалу в умовах ресурсних обмежень, але й певним чином сформувати організаційно-економічну основу для досягнення достатнього рівня як економічної, так і національної безпеки України.

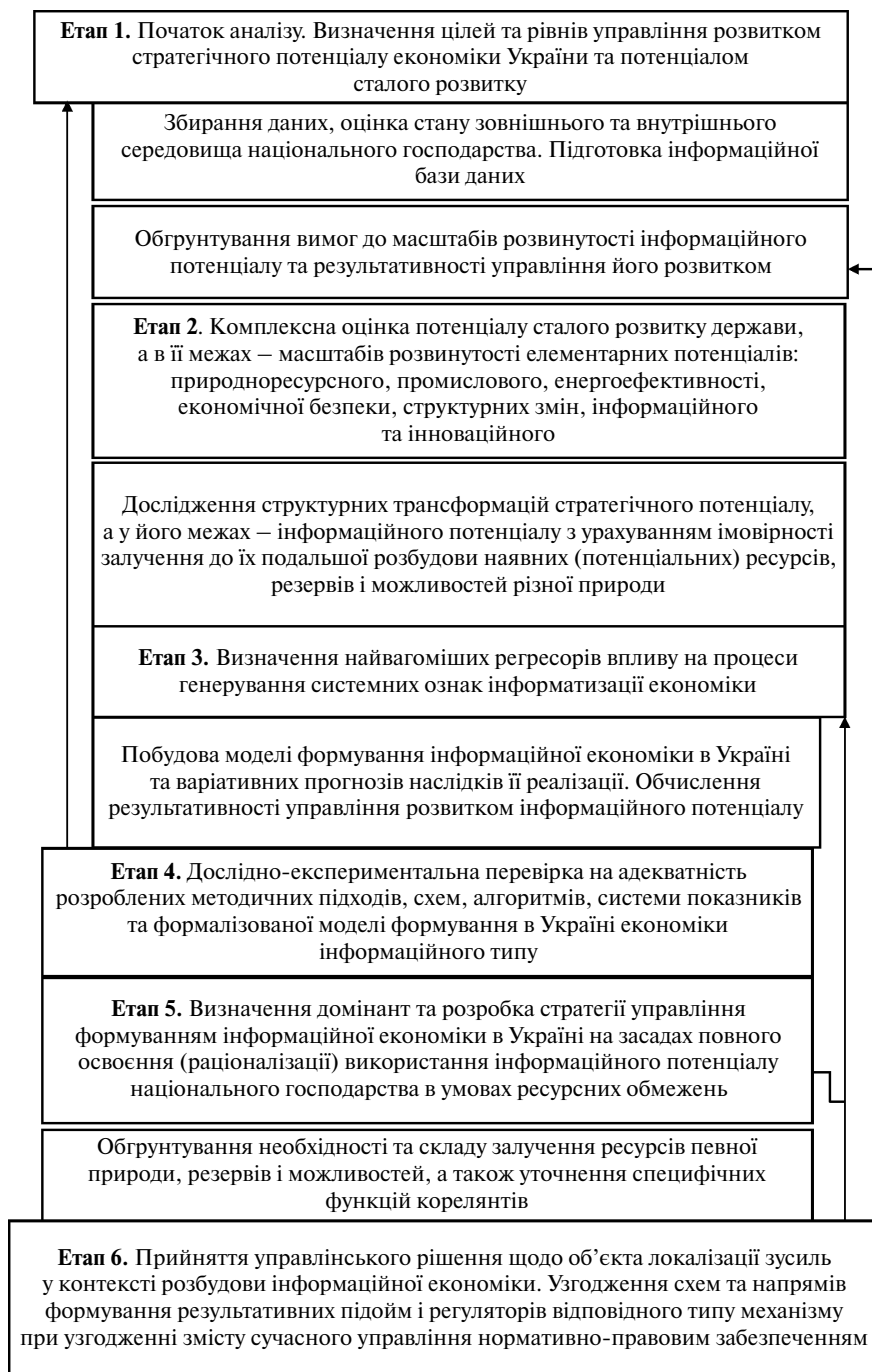

Рис. 1. Етапи формування в Україні інформаційної економіки на засадах повної раціоналізації використання інформаційного потенціалу держави

Побудовано автором.

Водночас вважаємо за необхідне дослідити когнітивно-інформаційні аспекти руху імовірнісних реструктуризаційних трансформацій у межах національного

господарства та процесів запобігання виникненню деструктивних впливів для розробки ефективного інструменту реалізації державної політики у цій сфері та способів досягнення цілей. Формуючи ресурсно-функціональне забезпечення української економіки, необхідно узгодити зусилля суб'єктів різних форм власності з діяльністю корелянтів державного та регіонального управління, а також громадянського суспільства за трьома напрямками:

1) забезпечення конституційних прав і свобод для відкритого доступу до загальної та локальної достовірної інформації для прийняття оптимізаційних рішень на різних рівнях управління;

2) розвиток і постійне оновлення інформаційних ресурсів, розширення впливу і відстежування інформації в Інтернеті з метою впровадження когнітивно-інформаційної технології для системного створення, опрацювання та розповсюдження інформації;

3) захист інформаційної бази даних (зокрема, забезпечення конфіденційності, цілісності комерційної інформації) та дотримання національних економічних інтересів від несанкціонованих дій зловмисників.

Визначеність етапів реалізації завдань з розбудови інформаційної економіки в державі повинна передбачати замкнутий цикл виконання корелянтами специфічних функцій з постійним підвищенням вимог до інформації (рис. 2). Розглянемо ці етапи детальніше.

1. Підготовчий (початок системного аналізу і комплексного обстеження, визначення цілей та рівнів управління розвитком стратегічного потенціалу економіки України і потенціалу сталого розвитку).

2. Економіко-статистичний (комплексна оцінка потенціалу сталого розвитку держави, а в її межах – масштабів розвинутості елементарних потенціалів: природноресурсного, промислового, енергоефективності, економічної безпеки, структурних змін, інформаційного та інноваційного).

3. Регресійний (визначення найвагоміших регресорів впливу на процеси генерування системних ознак інформатизації економіки).

4. Дослідно-експериментальний (перевірка на адекватність розроблених методичних підходів, схем, алгоритмів, системи показників та формалізованої моделі формування в Україні економіки інформаційного типу).

5. Організаційно-економічний (визначення домінант і розробка стратегії управління формуванням інформаційної економіки на засадах повного освоєння інформаційного потенціалу національного господарства в умовах ресурсних обмежень).

6. Когнітивно-інформаційний (прийняття управлінського рішення щодо об'єкта локалізації зусиль у контексті розбудови інформаційної економіки).

Інформаційне забезпечення стає загальносвітовим, поширеним та таким, що трансформується, видом діяльності з інтернаціональними рисами потенціального розвитку глобальних когнітивно-інформаційних технологій управління. Як наслідок, одна країна (її корелянти) може суттєво впливати на інформаційний простір реального сектору економіки іншої або на параметри надійності функціонування базових сфер її економічної діяльності. На нашу думку, формування інформаційного потенціалу національного господарства має відбуватися з урахуванням наявних загроз для її складових (інформаційних можливостей, резервів і ресурсів) і відповідно до основних принципів реалізації інформаційної, інституціональної та промислової політики з урахуванням економічних інтересів держави та її регіонів.

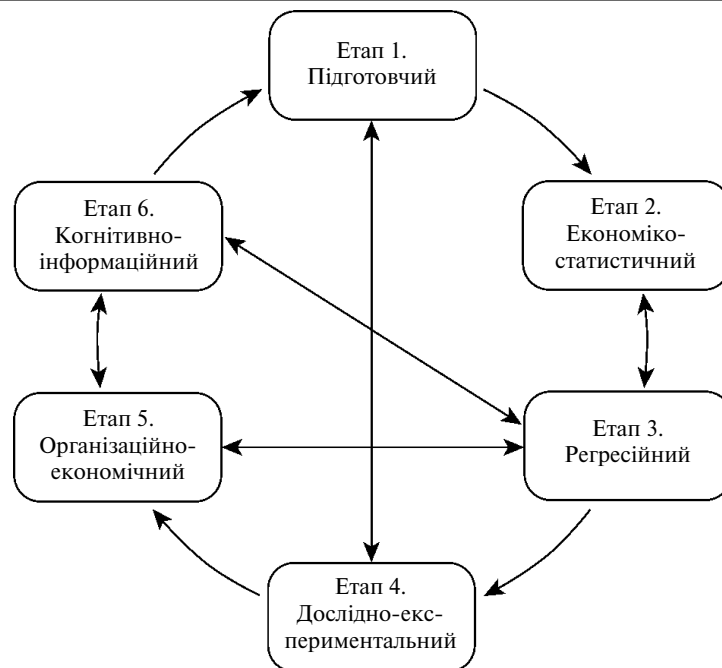

Рис. 2. Взаємозв'язок та взаємозалежність етапів розбудови в Україні економіки інформаційного типу

Побудовано автором.

Проте адекватне реагування на внутрішні інформаційні ризики та загрози виходить за межі чинної нормативної бази і є можливим тільки за умови прийняття відповідних управлінських рішень виконавчими структурами та державними корелянтами, які використовують, на жаль, лише адміністративно-силові акції з компенсації “загального стану недосконалості” функціонування національної економічної системи в умовах ресурсних обмежень.

Отже, нагальними завданнями формування інформаційного потенціалу та забезпечення надійності функціонування реального сектору національної економіки є: а) розробка та обґрунтування замкнених циклів системних технологій для реалізації функцій суб'єктами управління щодо досягнення достатнього рівня економічної безпеки у промисловості; б) визначення конститутивно-ключових факторів впливу розвитку інформаційного потенціалу на генерування ознак сталого розвитку держави.

Для вирішення пріоритетних світоглядних методологічних, науково-практичних, інформаційно-інтелектуальних і когнітивно-інформаційних завдань щодо розробки системно-універсальної технології управління розбудовою інформаційної економіки в державі доцільно провести оптимізаційний комплекс заходів щодо формування і повного освоєння інформаційного потенціалу в процесі реалізації шести етапів розв'язання теоретико-концептуальних, техніко-технологічних, організаційних, статистичних і економетричних процедур впровадження у практику господарювання корелянтами різного рівня певного переліку методів (табл. 1).

Етап 1. На основі вивчення домінант відомих теоретичних розробок та концептуальних засад ідентифікацій, удосконалення змісту і функцій категоріального апарату теорії формування інформаційного потенціалу [1; 2; 3], а також за результатами проведеного дослідження доцільно об'єктивно оцінити траєкторії розвитку галузей і виробництва, наслідки реалізації в Україні різних стратегій, макро-

показники і параметри потенціальних загроз, а також рівні та структуру існуючого стану інформаційного потенціалу, місця й обсяги нераціональних втрат.

Етап 2. Обґрунтовується доцільність реалізації прогресивних управлінських, організаційних і техніко-технологічних рішень щодо запобігання екзогенним загрозам та ендогенним ризикам для когнітивно-інформаційних процесів, які мають місце у державі. При цьому елімінація деструктивних впливів може стати супутнім ефектом від удосконалення існуючих чи впровадження новітніх технологій та активізації процесів реструктуризації як реального сектору, так і суспільно-політичних інституцій. Це вимагає додаткового запровадження різних методів і засобів щодо обґрунтування об'єктивної системи відносних показників, які характеризуватимуть певний рівень ефективності використовуваної технології управління.

Етап 3. Після визначення сутності, особливостей та спрямованості прогресивних заходів, а також можливостей щодо запобігання реальним загрозам забезпеченню результативності управління цими процесами слід здійснити комплексне дослідження з метою виявлення серед них найдійовіших на сучасному історичному етапі розвитку національного господарства, а також ранжирування їх вимірів за значущістю і термінами реалізації.

Етап 4. Здійснення економетричних і емпіричних процедур у контексті ідентифікації параметрів і порогових меж надійності функціонування досліджуваного об'єкта для виокремлення закономірностей явищ та імовірнісного розвитку подій. Завдяки експериментальному дослідженню встановлюються можливі та граничні кількісні значення аналізованих дедуктивних параметрів когнітивно-інформаційних процесів.

Етап 5. Моделювання економічних процесів у площині формування, нарощення і раціоналізації використання інформаційного потенціалу національного господарства, побудова лінійки ідентифікації масштабів його розвинутості для узагальненого оцінювання-прогнозування специфічних характеристик розвитку економіки України.

Етап 6. Розробка конкретних рекомендацій, засобів та відбір комплексу заходів щодо проведення політики реагування на загрози на різних рівнях управління (національне господарство, промисловість, регіон, галузь тощо) відповідно до потенціального ступеня загроз процесам формування, нарощення та використання інформаційного потенціалу в контексті розбудови інформаційної економіки в умовах ресурсних обмежень.

Таблиця 1

Поетапний відбір і групування методів визначення та комплексного дослідження закономірностей розбудови інформаційної економіки в Україні *

Етапи розбудови інформаційної економіки	Сукупність методів, рекомендованих до використання за певним етапом вирішення науково-прикладних завдань
1. Підготовчий	Синтезу, спостереження, наукової абстракції, причинно-наслідкових зв'язків, факторного аналізу
2. Економіко-статистичний	Системного та структурно-функціонального аналізу, порівняння, формалізації релевантної системи даних
3. Регресійний	Синхронне використання різної природи методів аналізу, ідеалізації закономірностей, історичного, кількісної оцінки, регресійного, статистичного
4. Дослідно-експериментальний	Економіко-математичного моделювання, кластерного дослідження, факторного кореляційного аналізу, методу найменших квадратів

5. Організаційно-економічний	Емпіричного синтезу, логічного методу, проектного моделювання, експериментальний, побудови морфологічних матриць і фрактальних графіків
6. Когнітивно-інформаційний	Узагальнення, коригування та контролю

* Обгрунтовано та згруповано автором.

Необхідно визнати, що українська демократизація зумовила імовірність ідентифікації ознак недієвості сучасної державної інформаційної політики за різними напрямками. Цей інструментарій залежить не тільки від експертного сприйняття чи об'єктивного врахування національних економічних інтересів, але й від політичної кон'юнктури у певний період розвитку національної економічної системи. Тому в ході ухвалення державницьких рішень щодо розбудови економіки інформаційного типу доцільно зважати на довгострокові стратегічні пріоритети України шляхом запровадження засобів законодавчого регулювання найважливіших суспільних відносин у контексті формування їх нового виду (інформаційного), а також розвитку нових галузей соціальної практики (інформаційного ринку та індустрії ринку знань, інформаційного менеджменту, сфери розбудови когнітивно-інформаційного руху знань тощо).

У контексті розробки сучасної технології управління процесами формування та впровадження системно-універсальних детермінант розбудови економіки інформаційного типу необхідно зазначити, що у сучасному світі важливу роль у суспільно-політичному житті відіграє інформація. Вона стала основою для прийняття рішень щодо будь-яких дій із забезпечення надійності функціонування національного господарства і сталого розвитку держави та її регіонів. Дослідження інформації є актуальною проблематикою вже протягом тривалого періоду.

До винайдення комп'ютерів інформація досліджувалася тільки як основа діяльності в економіці та інших сферах. У нашу епоху вона стала товаром і засобом виробництва. Найважливішим наслідком впровадження інформаційних технологій є підвищення продуктивності праці при опрацюванні даних. Внаслідок цього інформатизація національної економіки, а в її межах – виробничо-економічної діяльності, може або поглибити кризу суспільства, якщо погіршиться ситуація із зайнятістю населення, або, навпаки, сприяти виходу з кризи, якщо буде усунуто торговельний дефіцит, що надасть економіці новий імпульс зростання, знизить соціальне напруження в суспільстві.

Усе залежатиме від того, який саме результат матиме інформатизація. Які напрями будуть пріоритетними – залежить від політики держави. Оскільки в сучасній світовій економіці визначальну роль відіграє спеціалізація, необхідно мати уявлення про те, які саме сектори повинні переважати у розвитку.

В умовах активізації науково-технічного прогресу і транснаціоналізації економіки науковці дедалі більше уваги приділяють дослідженню інформаційної економіки. Дослідити роль інформатизації в сучасній економіці, особливості інформації як ресурсу, тенденції розвитку ринку інформації в Україні, виявити, які є можливі способи покращення даної ситуації, – пріоритетне завдання в контексті вирішення проблем у площині розробки технології формування достатніх умов для розбудови економіки інформаційного типу.

Для встановлення елементів технології управління окресленими процесами істотне значення мають процедури ідентифікації вихідних аспектів руху знань та

ступеня впливу інформації на темпи загальноекономічного прискорення (при цьому необхідно чітко розуміти, що таке інформація, з чого вона складається, які має особливості, адже без розуміння сутності явища неможливо його застосовувати для своїх цілей). Отже, для цілеорієнтованого розвитку соціуму та національної економічної системи необхідними є матеріальні, інструментальні, енергетичні та інші ресурси, у тому числі інформаційні.

Проте наш час характеризується нечуваним зростанням обсягу інформаційних потоків. Це стосується будь-якої сфери діяльності національного господарства. Якщо розглядати інформаційну економіку як економічну систему суспільства, в основі розбудови якої лежить інноваційна модель, то можна виокремити такі особливості її формування за рахунок впровадження у практику відповідного типу технологій управління цими процесами.

Формування в державі інформаційної економіки — це новий тип розбудови економічної системи, за якої відбувається активний перехід до використання сучасної системно-універсальної технології управління когнітивно-інформаційними процесами та інформатизацією виробництва. Як засвідчено рядом наукових розробок, пріоритетними у ній є знання — виробничий ресурс та продукція для споживання. Її розвиток відбувається дуже стрімко разом з розвитком науково-технічного прогресу.

Зауважимо, що проникнення інформатизації в усі сфери суспільного життя є причиною того, що вивчення інформаційної економіки вимагає комплексного дослідження сучасних інформаційних систем, застосування яких у практиці управління дозволяє розробити оптимальну для певного етапу розвитку національного господарства технологію як оперативного, так і стратегічного управління. Відповідно, у процесі розбудови в державі інформаційної економіки передбачається (з огляду на проголошені державними корелянтами цілі) відповідна трансформація існуючих інформаційних систем з набуттям певних здатностей (табл. 2).

Таблиця 2

Комплекс здатностей та цільових функціоналів сучасних інформаційних систем, якими вони мають володіти в контексті розбудови економіки інформаційного типу *

Процеси	Функції
Створення даних	Формування первинних повідомлень, що фіксують результати певних операцій, властивості об'єктів і суб'єктів управління, параметри процесів, зміст нормативних та юридичних актів тощо
Накопичення та систематизація даних	Організація такого їх розміщення, яке б забезпечувало швидкий пошук і відбір потрібних відомостей, методичне оновлення даних, їх захист від будь-яких перекручень, втрати, деформування цілісності тощо
Опрацювання даних	Процеси, в результаті яких на підставі раніше накопичених релевантних даних формуються нові види даних: узагальнюючі, аналітичні, рекомендаційні, прогностичні. Похідні дані також можуть опрацьовуватися і подавати узагальнені відомості тощо
Відображення даних	Подання їх у формі, придатній для сприйняття людиною, насамперед, виведення на друк, тобто виготовлення документів на так званих твердих (паперових) носіях. Широко використовують побудову графічних ілюстративних матеріалів (графіків, діаграм) і формування звукових сигналів

* Узагальнено автором за даними, наведеними і обґрунтованими у [4; 5; 6; 7; 8].

Проте слід визнати, що більшість інформаційних систем в економіці працює у режимі діалогу з користувачем. Тому при розробці управлінських заходів і відповідного типу технологій слід передбачати таке: для мережевих інформаційних систем важливим елементом є реальний комунікаційний сервіс, який забезпечує взаємодію вузлів програмної мережі при спільному вирішенні науково-прикладного завдання. При цьому значна частина функціональних і ресурсних можливостей інформаційних систем закладається у системному програмному забезпеченні: в операційних системах, системних бібліотеках та конструкціях інструментальних засобів розробки.

Крім програмної складової сучасних інформаційних систем важливу роль відіграє інформаційно-економічна складова, яка задає структуру, атрибутику та типи даних, а також тісно пов'язана з логікою управління даними, яку визначають як економічно-інформаційну компоненту цільового програмного забезпечення. Проте сучасні економічні інформаційні системи створюються для опрацювання великих обсягів інформації при жорстких обмеженнях на час видачі результатів. Вони мають складну формалізацію процедур прийняття рішень для більшості завдань, високий ступінь інтеграції елементів, які входять до складу системи, велику кількість зв'язків між елементами, характеризуються гнучкістю і можливістю модифікації.

Інформація при формуванні умов для розбудови економіки інформаційного типу справляє надзвичайно великий вплив в усіх галузях її функціонування, оскільки інформатизація виробничо-господарської діяльності якісно поліпшує досягнення цілей забезпечення сталого розвитку і є умовою загальноекономічного зростання національного господарства.

Отже, інформаційна економіка – новий тип економічної системи, де пріоритетним напрямом регенерації суспільно-економічних відносин є знання як виробничий, технологічний та інституційний ресурс і продукція для споживання. Тому необхідно залучити максимально можливі для освоєння когнітивно-інформаційні ресурси та резерви інтенсифікації науково-технічного прогресу в державі.

При цьому проникнення інформатизації в усі сфери суспільного життя зумовить прискорення розбудови інформаційної економіки, а це, у свою чергу, вимагатиме комплексного вивчення телекомунікаційних технологій, відбору засобів, способів і методів оцінювання-прогнозування наслідків формалізації та впровадження у практику оригінальної моделі інформаційного суспільства для раціоналізації використання набутих масштабів стратегічного потенціалу держави, підвищення конкурентоспроможності країни і, відповідно, її місця у світовій економіці, ролі у міжнародному поділі праці, здатності розвивати демократичні інститути та збільшувати кількість нових робочих місць.

Для досягнення синергетичного ефекту від формування достатніх масштабів інформаційного потенціалу національного господарства (з урахуванням економічного паритету функції з мінімізації витрат) у модельних рішеннях необхідно враховувати, що будь-яка складна система, пов'язана із суспільно-політичними та виробничо-господарськими проблемами забезпечення сталого розвитку, повинна мати і відповідний рівень ефективності системи державного регулювання економікою з відповідним та об'єктивним відображенням дійсності.

З огляду на сучасний загальний рівень інформаційної захищеності релевантних (нерелевантних) відомостей про стан економіки, можна вирізнити основні

напрями з високою імовірністю управління розвитком інформаційного потенціалу України і сформуванати реальні організаційно-економічні передумови для розбудови в державі економіки інформаційного типу (табл. 3).

Таблиця 3

Напрями управління розвитком інформаційного потенціалу національного господарства в умовах ресурсних обмежень *

Напрями	Заходи щодо управління розвитком інформаційного потенціалу
Економіко-статистичний	Формування дійового прикладного інструментарію ідентифікації ступеня розвинутої інформаційного потенціалу
Проектного моделювання	Розбудова архітектури відповідного механізму (з управління розвитком інформаційного потенціалу національного господарства), що включає підйоми та регулятори, засоби моделювання і прогнозування масштабів його розвинутої для знешкодження загроз та інших дестабілізуючих чинників суспільного розвитку в зазначеній сфері економічної та виробничо-господарської діяльності
Потенціально-факторної об'єктивізації	Сприяння збалансованому функціонуванню базових інституцій та інфраструктурних одиниць, діяльність яких зумовлює цілеспрямований когнітивно-інформаційний рух знань та засобів їх отримання і механізмів відбору, поширення і трансформації для забезпечення процесів регенерації реального сектору економіки та життєздатності українського соціуму

* Сформульовано, визначено та обґрунтовано автором.

Таке синхронне використання певної природи управлінських процесів за трьома напрямками ідентифікації масштабів інформаційного потенціалу національного господарства можна використовувати при інтенсифікації процесів реструктуризації в разі мінімізації витрат за рахунок цільової орієнтації виробничо-господарської діяльності базових видів реального сектору економіки. Для цього слід передбачити якісні перетворення в політиці сприйняття інформаційної забезпеченості процесів перебудови шляхом формування достатнього масштабу інформаційного потенціалу. Проте якісні структурні зрушення та прискорений розвиток національної економіки є неможливими без використання ефективних технологій державного регулювання, законодавчого підкріплення та легітимізації дій окремих суб'єктів господарювання.

Тому, на нашу думку, доцільно шляхом внесення відповідних змін до Закону України "Про інформацію" зобов'язати органи державної влади, державні установи та органи місцевого самоврядування:

- а) інформувати громадськість про свою діяльність та ухвалені рішення;
- б) створювати спеціальні служби або призначати відповідальних осіб для забезпечення доступу громадян до інформації;
- в) оприлюднювати відкриту інформацію на офіційних сторінках в Інтернеті щодо об'єктивної динаміки енерго-економічних, техніко-технологічних та виробничо-господарських процесів;
- г) облаштовувати спеціальні приміщення для ознайомлення з інформаційною базою безпосередньо в місцях її опрацювання та зберігання;
- д) сприяти реалізації громадянами своїх прав на отримання інформації через подання запитів.

Висновки

Нами визначено й розроблено методологічно важливі положення щодо обґрунтування в умовах ресурсних обмежень тріади пріоритетних напрямів управ-

ління розвитком інформаційного потенціалу національного господарства (економіко-статистичного, проектного моделювання та потенціально-факторної об'єктивізації), що дозволило підійти до розв'язання проблеми розбудови економіки інформаційного типу з єдиної позиції комплексного дослідження закономірностей її функціонування та інкорпорації до світогосподарської системи. Зазначене забезпечило адекватність розробленої та обґрунтованої замкнутої схеми розбудови в Україні економіки інформаційного типу, яку реалізовано у взаємозв'язку виконання шестирівневого комплексу підготовчих, економіко-статистичних, регресійних, дослідно-експериментальних, організаційно-економічних та когнітивно-інформаційних завдань. Їх виконання передбачає синхронізацію їх розв'язання відповідно до шести етапів формування, нарощення та раціоналізації використання інформаційного потенціалу держави в умовах ресурсних обмежень.

Список використаної літератури

1. Братель О.В. Поняття та зміст доктрини інформаційної безпеки // Право України. – 2006. – № 5. – С. 36–40.
2. Горбатюк О.М. Сучасний стан та проблеми інформаційної безпеки України на рубежі століть // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. – Серія: Міжнародні відносини. – 1999. – Вип. 14. – С. 46–48.
3. Гуцалюк М.О. Інформаційна безпека України: нові загрози // Бизнес и безопасность. – 2003. – № 5. – С. 2–3.
4. Алимов О.М., Микитенко В.В. Методологічні підходи з обґрунтування і прогнозування прогресивних технологічних систем у промисловості // Економіка промисловості. – 2003. – № 4 (22). – С. 48–57.
5. Быстряков И.К. Экономическая безопасность: оценка и управление пространством развития хозяйственных систем / Економіка природокористування і охорони довкілля : зб. наук. пр. – К. : НАН України РВПС України, 2004. – 248 с.
6. Гребенюк О.В., Припотень В.Ю. Система реагування на загрози інформаційній безпеці держави в умовах нарощення загроз світової фінансової кризи / Стратегія розвитку України: економіка, соціологія, право. – 2009. – Вип. 3–4. – С. 158–169.
7. Чубукова О.М. Формування національного інформаційного ринку // Інформаційний бізнес. – 2010. – № 1. – С. 89–90.
8. Шаблій О.І. Математичні методи в соціально-економічній географії. – Львів : Світ, 1996. – 304 с.

References

1. Bratel' O.V. *Ponyattya ta zmist doktryny informatsiinoi bezpeky* [The notion and the content of the doctrine of informational security]. *Pravo Ukrainy – Ukraine's Right*, 2006, No. 5, pp. 36–40 [in Ukrainian].
2. Gorbatyuk O.M. *Suchasnyi stan ta problemy informatsiinoi bezpeky Ukrainy na rubezhi stolit'* [The modern state and problems of Ukraine's informational security on the boundary of centuries]. *Visnyk Kyiv. Univ. im. Tarasa Shevchenka. Ser.: Mizhnar. Vidn. – Bull. T. Shevchenko Kyiv Univ. Ser. Intern. Relat.*, 1999, Is. 14, pp. 46–48 [in Ukrainian].
3. Gutsalyuk M.O. *Informatsiina bezpeka Ukrainy: novi zagrozy* [Ukraine's informational security: new threats]. *Biznes i Bezopasn. – Business and Security*, 2003, No. 5, pp. 2–3 [in Ukrainian].

4. Alymov O.M., Mykytenko V.V. *Metodologichni pidkhody z obgruntuvannya i prognozuvannya progresyvnykh tekhnologichnykh system u promyslovosti* [Methodological approaches to the substantiation and the forecasting of progressive technological systems in the industry]. *Ekon. Promysl. – Economy of Industry*, 2003, No. 4 (22), pp. 48–57 [in Ukrainian].

5. Bystryakov I.K. *Ekonomicheskaya bezopasnost': otsenka i upravlenie prostranstvom razvitiya khozyaistvennykh sistem, v: Ekonomika Pryrodokorystuvannya i Okhorony Dovkillya* [Economic security: the estimate and the control over the space of development of economic systems, in: The Economy of Nature Management and Environment Protection]. Kyiv, NASU, CSPFU, 2004 [in Russian].

6. Grebenyuk O.V., Prypoten' V.Yu. *Systema reaguvannya na zagrozy informatsiinii bezpetsi derzhavy v umovakh naroshchennya zagroz svitovoi finansovoi kryzy* [The system of reaction to the threats to state's informational security under conditions of the enhancement of threats from the world financial crisis]. *Strategiya Rozv. Ukrainy: Ekon., Sotsiol., Pravo – Ukraine's Devel. Strategy: Econ., Sociol., Right*, 2009, Is. 3–4, pp. 158–169 [in Ukrainian].

7. Chubukova O.M. *Formuvannya natsional'nogo informatsiinogo rynku* [Formation of a national informational market]. *Inform. Biznes – Inform. Business*, 2010, No. 1, pp. 89–90 [in Ukrainian].

8. Shablii O.I. *Matematychni Metody v Sotsial'no-Ekonomichnii Geografii* [Mathematical Methods in Socio-Economic Geography]. Lviv, Svit, 1996 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 20 березня 2015 р.
